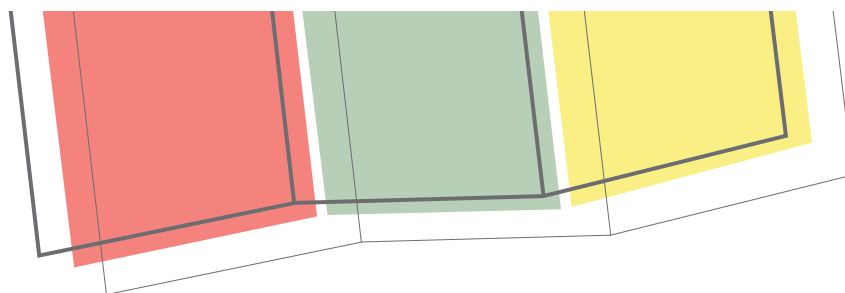

PROJEKTNO FINANSIRANJE MEDIJA

REZULTATI PRVE GODINE

PRIMENE

NOVOG BUDŽETSKOG MODELA

PRIMER GRADA UŽICA

REZIME

Grad Užice je u 2015. godini, prvoj godini primene novog medijskog zakonodavstva, raspisao jedan konkurs za podršku i sufinansiranje proizvodnje medijskog sadržaja, na kom je podeljeno 6 miliona dinara i podržano 11 projekata.

Uz grad Čačak, Užice je jedan od gradova u BIRN-ovom uzorku koji je dodelio najmanju sumu budžetskog novca za projekte javnog informisanja. U raspisivanju konkursa uočen je formalan nedostatak jer je u uslovu navedeno izveštavanje o lokalnoj samoupravi što zakon ne prepoznaje. Uprkos tome, sadržaji finansirani po ovom konkursu, a koje je analizirao BIRN, nisu propagirali rad lokalnih vlasti, što je inače bio čest slučaj u drugim analiziranim slučajevima, gde ovakvih formalnih propusta u tekstu konkursa nije bilo.

Od navedenih 11 projekata, BIRN je svojom analizom obuhvatio 5 koji zajedno vrede 2.750.000,00 dinara ili gotovo polovinu celokupne sume opredeljene konkursom.

Glavni nalaz BIRN-ovog istraživanja je da su građani Užica za relativno mali novac dobili sadržaj koji je na solidnom profesionalnom nivou. Kvalitet podržanih projekata, kako pokazuje analiza BIRN-a u izveštaju u koji sledi, pokazuje tematsku raznovrsnost, kao i relevantnost sadržaja za lokalnu sredinu, što je u skladu sa zakonski definisanim javnim interesom u informisanju. Analiziranim projektima uglavnom se podržava redovna produkcija medija, a ne zaokružene projektne celine.

Preporuka je da javne konkurse treba iskoristiti kao šansu za dalje unapređenje kvaliteta programa, kako u sadržinskom, tako i u pogledu tehničkih inovacija.

UVOD

Konkursno finansiranje nije nov model raspodele budžetskog novca za medijske projekte u gradu Užicu. Kako pokazuju podaci BIRN-a, dostupni na sajtu javno.rs (baza podataka pod nazivom „Javni novac i mediji“) ovaj model primenjuje se još od 2013. godine, čak dve godine pre nego što je Zakon o javnom informisanju i medijima propisao ovaj način finansiranja kao obavezan. Na ovo je, verovatno, uticala i činjenica da su svi mediji registrovani u Užicu privatni mediji, te da grad nije subvencionisao „svoj“ medij i da je primenjivao druge modalitete sufinansiranja.

Iako budžetska sredstva za informisanje nisu velika, ona su godinama stabilna - Užice već nekoliko godina unazad ulaže između 6 i 7,5 miliona dinara u ove svrhe.

2011	7.103.242,00 dinara
2012	7.223.451,00 dinara
2013	6.452.174,00 dinara
2014	7.418.388,00 dinara
2015	6.000.000,00 dinara

Namena ovakve potrošnje budžetskog novca u 2015. godini nije bila usklađena sa odredbama Zakona o javnom informisanju i medijima, pa je tako u javnom pozivu bilo definisano da „Projekti koji se predlažu treba da su namenjeni javnom informisanju stanovnika grada Užica o zbivanjima na lokalnom nivou, odnosno o radu organa grada Užica kao lokalne samouprave, o zbivanjima u obrazovanju, o zdravlju ljudi, kulturi, umetničkom stvaralaštvu sportu, turizmu, poljoprivredi, privredi, preduzetništvu, o ljudskim pravima, zaštiti životne sredine, zaštiti dece i omladine, zaštiti životne sredine, fizičkoj kulturi, o razvoju demokratije, unapređivanju pravne i socijalne države“. Naime, Zakon ne prepoznaje izveštavanje o „radu organa grada Užica“ kao deo definisanog javnog interesa u informisanju (član 15. Zakona), naročito, ako je to izveštavanje zapravo prikriveni marketing lokalne samouprave koji je plaćen budžetskim novcem.

ANALIZA SADRŽAJA

Ovom analizom obuhvaćeno je ukupno 5 sufinansiranih projekata, koji sadržaj plasiraju na različitim komunikacijskim platformama, i istovremeno su među najvećim korisnicima sredstava, po svakom pojedinačnom tipu medija.

Naziv projekta	Medij	Vrednost projekta (u dinarima)
Gradska hronika	Prvi radio 987	300.000,00
Informisanje građana o realizaciji budžeta Grada Užice za 2015. godinu, kao i o radu javnih preduzeća i ustanova u 2015. godini, analiza podataka	Užička nedelja	400.000,00
Ulicama moga grada	Portal Infoera	250.000,00
Užička hronika	Preduzeće Konzum LAV d.o.o. RTV LAV+Užice	1.400.000,00
Potencijalni razvoj užičke privrede	IMD "VESTI" d.o.o.Užice (nedeljni list Vesti)	400.000,00

Analizom je obuhvaćeno ukupno 12 radijskih emisija, 11 tekstova na portalu, 5 TV emisija, 10 pojedinačnih tekstova u novinama, kao i 10 celokupnih izdanja Užičke nedelje. S obzirom na to da gradska uprava od medija nije tražila da pored narativnih i finansijskih izveštaja pošalju i priloge/tekstove koji su nastali kao glavni proizvod konkursa, BIRN je ovaj materijal dobio od medija. U drugim analiziranim lokalnim samoupravama mediji su bili dužni da dostavljaju i diskove, primerke novina ili linkove ka tekstovima na sajtu, ali je analiza pokazala da lokalne samouprave nisu kontrolisale taj materijal.

Glavni nalazi:

- Imajući u vidu široko postavljen javni interes u informisanju koji je definisan javnim pozivom, svaki od analiziranih programa odgovara zahtevima konkursa. Nijedan od analiziranih projekata nije imao u fokusu izveštavanje o radu lokalne samouprave.
- Konkursom su podržani lokalni i regionalni mediji sa sedištem u Užicu. Sav analizirani sadržaj je namenjen lokalnoj, nesegmentiranoj publici.
- Analizirani sadržaj pokazuje tematsku raznovrsnost i tretira aktuelne probleme lokalne zajednice - politika, kultura, sport, ekonomija i sl. Striktno tematski gledano, svaki od analiziranih sadržaja odgovara javnom interesu, kako je definisano Zakonom o javnom informisanju i medijima.

- Sadržaj je oblikovan kroz informativne i analitičke žanrove, najčešće u formi vesti, izveštaja, intervjua i dužih novinarskih formi, razgovore u studiju i sl. Raznovrsnosti formi i novinarskih izražaja doprinosi i činjenica da je Užička nedelja dostavila celokupne novine kao pravdanje, dok su drugi mediji imali nešto zaokruženije programske i tematske celine.
- Sav priloženi materijal je originalan i zasniva se na izveštavanju i snimcima samih novinara. Ipak, iz priloženog materijala uočljivo je da je ovaj sadržaj deo ili nastavak redovne produkcije medija.
- U priloženim projektima teme su obrađivane deskriptivno i problemski. Primetno je odsustvo promotivnog tona koji je karakterističan za većinu priloga koje je BIRN analizirao u drugim mestima.
- Ovakav novinarski pristup i inicijativa omogućava velikom broju izvora da budu vidljivi u javnoj debati, uključujući i građane, predstavnike civilnog sektora ili opozicije koji imaju kritički odnos prema vlasti, što je jedan od retkih slučajeva u programima koje je BIRN do sada analizirao.
- Program se realizuje uz skromnija tehnička rešenja, što je, najverovatnije, posledica skromnih sredstava kojima mediji raspolažu.

PREPORUKE

- Lokalne samouprave bi trebalo da u samom javnom pozivu bliže definišu lokalno specifični javni interes u informisanju. Izveštavanje o radu lokalne samouprave nije deo javnog interesa, prema Zakonu o javnom informisanju i medijima. Razvojni planovi i drugi strateški dokumenti mogu da budu dobra početna tačka u formulisanju interesa lokalne zajednice u informisanju.
- Lokalne samouprave treba da traže kopije sadržaja koji je proizveden novcem građana, kao obavezan deo dokumentacije (uz finansijske i narativne izveštaje) kojom se pravda potrošen novac.
- Lokalne samouprave dodatno treba da urade i finansijsku kontrolu potrošenog budžetskog novca, jer to doprinosi legitimnosti celokupnog procesa. Osim toga, lokalne samouprave mogu angažovati nezavisne stručne komisije koji bi mogle da urade nezavisnu kontrolu proizvedenog sadržaja.
- Bilo bi poželjno osigurati postojanje javno dostupnih informacija (izveštaja) o ostvarenom projektu i analize sadržaja kojim je projekat rezultirao.
- Projektima treba osnažiti novinarsku inicijativu, uključivanje ciljne publike u kreiranje sadržaja, uvođenje novina (pre svega tehničkih) ili inovacije u sadržaj.
- Projektno sufinansiranje nije zamišljeno kao podrška redovnom radu medija i takvi projekti ne bi trebalo da budu predloženi za sufinansiranje. Mediji bi trebalo da ulože dodatni napor da u svojim prijavama predlažu projektne i tematske celine.

INFORMACIJE O ISTRAŽIVANJU

BIRN Srbija sprovodi obimno istraživanje i analizu sadržaja programa i projekata koji su sprovedeni u toku 2015. godine u 10 opština/gradova u Srbiji, kao i projekata koji su podržani od strane Sekretarijata za kulturu i informisanje AP Vojvodine i Ministarstva kulture i informisanja.

Uzorkom je obuhvaćeno minimum 20% projekata kojima su dodeljene najveće sume novca, po svakom tipu medija. Analiza sadržaja sprovedena je na osnovu posebno razvijenog kodeksa koji ima 23 kategorije, među kojima su: naziv i tip medija, naziv projekta, prostorna/geografska pokrivenost, vrsta publike kojoj se sadržaj obraća, novinarske forme i žanrovi, kvalitet produkcije (vladanje žanrom i formom), tematski fokus, originalnost sadržaja, tretman teme, izvori, tehnički kvalitet produkcije, broj obrađenih jedinica.

Analizu sprovodi tim BIRN Srbije, u okviru projekta „Ispod radara: monitoring implementacije medijskih zakona“, koji podržava ambasada Kraljevine Holandije u Beogradu.

Projekat traje do novembra 2016. godine, a BIRN će javnosti predstaviti i povremeno objavljivati 12 izveštaja o sprovođenju projekata i medijskih zakona.

Više informacija dostupno je na stranici BIRN Srbija <http://birnsrbija.rs/ispod-radara-monitoring-implementacije-projektog-finansiranja/>

INFORMACIJE O ANALIZIRANIM PROJEKTIMA

Podnosilac projekta: Vesti

Naziv projekta: Potencijali razvoja užičke privrede

Projekat **Potencijali razvoja užičke privrede** realizovala je redakcija Vesti u toku projektnog ciklusa sprovedenog u toku 2015. godine. Analiza BIRN-a obuhvatila je 10 tekstova koji žanrovski pripadaju informativi, pisani u formi vesti i izveštaja. Svi sadržaji objavljeni su u rubrici Privreda, a tematizuju privredne aktivnosti lokalnih javnih preduzeća ili projekte koje sufinansira Vlada Republike Srbije. Nosioци izjava najčešće su lokalni i republički funkcioneri, dok se eksperti i predstavnici civilnog sektora ne pojavljuju. Analiza pokazuje da je mahom finansirana postojeća rubrika.

Podnosilac projekta: Portal Infoera

Naziv projekta: Ulicama moga grada

Projekat **Ulicama moga grada** realizovan je kroz 11 pojedinačnih tekstova objavljenih na sajtu Infoera.rs. Objavljeni tekstovi žanrovski pripadaju beletristici, zaokružene su projektne celine koje obrađuju arhitektonsko nasleđe grada Užica. Finansijer projekta, u ovom slučaju Grad Užice, potpisan je na svim objavljenim tekstovima. Međutim, na pratećim fotografijama nisu potpisani autori, što bi bila preporuka za unapređenje objavljenog sadržaja kroz poštovanje autorskih prava. Načelno, tematika i projektna logika analiziranog projekta može da posluži kao dobar model za druge podnosiocе.

Podnosilac projekta: LAV TV

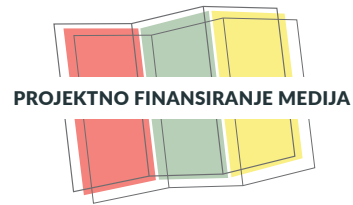
Naziv projekta: Užička hronika

Televizija Lav realizovala je projekat **Užička hronika** u toku jednog projektnog ciklusa sprovedenog 2015. godine. Analiza BIRN-a obuhvatila je 5 kolažnih emisija koje pokrivaju lokalne teme od politike do sporta. Emisije su koncipirane kao pregled najvažnijih vesti nedelje - novinar čita najave vesti u studiju nakon čega su emitovani kraći TV prilozi. U tehničkom smislu, produkcija je na niskom nivou, a TV prilozi su statični. U sadržinskom smislu emisija pokriva sve značajne lokalne teme, među sagovornicima prednjače lokalni funkcioneri, ali je značajan deo medijskog prostora dat građanima.

Podnosilac projekta: Prvi Radio 987

Naziv projekta: Gradska hronika

Projekat Prvog radija pod nazivom **Gradska hronika** obuhvata intervjuе sa vodećim lokalnim funkcionerima čiji je cilj rasvetljavanje rada organa lokalne samouprave, javnih preduzeća i ustanova. Analizom je obuhvaćeno 12 intervjuа u trajanju od oko pola sata. Kvalitet produkcije je na visokom nivou, emisije su kvalitetno izvedene i prijemčive slušaocu. Projekat je realizovan kroz radijske intervjuе, koji žanrovski pripadaju analitici.

Međutim, nedostaje eksplikacija i analiza stručnjaka, koja bi relevantne probleme stavila u kontekst i dala stručnu ocenu stanja. Takođe, nedostaje anketa sa građanima koja bi prikazala mišljenje korisnika usluga. Na taj način sam projekat bi se dodatno približio građanima. Iako su emisije dobro izvedene i kvalitetne, predlog je da se emisije u buduće realizuju u formi radijskog priloga. Na ovaj način lokalne teme bile bi obrađene kao zaokružene tematske celina, a veći prostor dobili bi i drugi sagovornici - građani, stručnjaci, opozicija.

Podnosilac projekta: Užička nedelja

Naziv projekta: Informisanje građana o realizaciji budžeta Grada Užica za 2015. godinu, kao i o radu javnih preduzeća i ustanova u 2015. godini, analiza podataka

Novinari Užičke nedelje dostavili su BIRN-u kopije 10 celokupnih izdanja kao sadržaj koji je sufinansiran konkursom grada. Iz dostupne dokumentacije nije jasno da li je i u kojoj meri dostignut cilj projekta, naveden u njegovom nazivu. Užička nedelja koncipiran je kao magazin kolažnog tipa, koji obuhvata teme od politike i servisnih vesti do privrede i kulture. Iako je tehnički prelom dosta skroman (malo slika, „gust“ tekst), u izveštavanju se mogu uočiti solidni novinarski standardi u obradi tema i kritički pristup prema nosiocima vlasti.